

Sygn. akt **III AUa 904/22**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 marca 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Roman Walewski

Protokolant: Krystyna Kałużna

po rozpoznaniu w dniu 29 marca 2023 r. w Poznaniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy **A. B.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.**

o wypłatę niezrealizowanego świadczenia

na skutek apelacji A. B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 24 lutego 2022 r. sygn. akt IV U 2319/21

oddala apelację.

	sędzia Roman Walewski	
--	-----------------------	--

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 02.11.2021 r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z., na podstawie przepisów art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 291 z późn. zm.), po rozpatrzeniu wniosku z dnia 12.10.2021 r., odmówił A. B. prawa do wypłaty niezrealizowanego świadczenia po zmarłym w dniu 04.10.2021 r. R. B..

W uzasadnieniu powyższej decyzji organ rentowy wskazał, że wnioskodawczyni nie jest jedną z osób wymienionych w art. 136 ust. 1 ustawy emerytalnej, jako osoby uprawnione do świadczeń, które przysługiwały osobie zmarłej od dnia jej śmierci, ani nie udokumentowała, że zmarły pozostawał na jej utrzymaniu.

Odwołanie od tej decyzji złożyła wnioskodawczyni A. B., domagając się wypłaty niezrealizowanego świadczenia po zmarłym synu R. B..

W uzasadnieniu wskazała, że od śmierci jej męża w 2006 r., opiekę nad nią realizował jej syn R. B., który mieszkał wraz z odwołującą i osobiście prowadził całe gospodarstwo domowe. Syn wnioskodawczyni przez cały ten czas, aż do dnia śmierci, tj. do 04.10.2021 r., bezpośrednio przyczyniał się do jej utrzymania. Ponościł koszty związane z utrzymaniem związane z gospodarstwem domowym, leczeniem wnioskodawczyni, rehabilitacją, remontami i organizowaniem wczasów. Odwołująca podała, że nie posiada żadnych oszczędności, a realizacja tych potrzeb znacznie przekraczała

jej możliwości finansowe. Na dowód powyższych twierdzeń do odwołania załączyła m.in. kserokopie rachunków za czynsz, media, sprzęty gospodarstwa domowego.

Sąd Okręgowy IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Zielonej Górze wyrokiem z dnia 24 lutego 2022r. (sygn. akt: IV U 2319/21) oddalił odwołanie.

Podstawą rozstrzygnięcia wyroku sądu I instancji były następujące ustalenia i rozważania.

R. B., urodzony (...), syn wnioskodawczyni A. B., od 01.06.2016 r. uprawniony był do emerytury pomostowej oraz do dodatku pielęgnacyjnego, przyznanego decyzją z 31.10.2019 r.

Decyzją z dnia 01.03.2021 r., znak: (...) organ rentowy przyznał R. B. prawo do emerytury na podstawie art. 24 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, poczynając od dnia 11.02.2021 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Na podstawie tej decyzji wysokość emerytury określono na kwotę 3.499,93 zł brutto, a dodatku pielęgnacyjnego 239,66 zł

W dniu 04.10.2021r. R. B. zmarł.

Od 01.11.2021 r. wstrzymano wypłatę świadczenia.

Wnioskiem z dnia 12.10.2021 r. A. B. domagała się wypłaty niezrealizowanego świadczenia po zmarłej osobie uprawnionej do świadczeń emerytalno-rentowych – R. B., oświadczając, że jest jego matką.

Na podstawie powyżej przedstawionego stanu faktycznego, sąd I instancji wydał powyższy wyrok uznając odwołanie za bezzasadne.

W ocenie sądu I instancji w przedmiotowej sprawie należało ustalić, czy wnioskodawczyni A. B. była - w świetle przepisu art. 136 ustawy emerytalnej - uprawniona do niezrealizowanego świadczenia po zmarłym świadczeniobiorcy – synu R. B..

Sąd Okręgowy przytoczył treść art. 136 ust. 1 i 3 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 53 ze zm. – dalej ustawa emerytalna).

Jak podkreślał sąd I instancji, przepis art. 136 ust. 1 ustawy emerytalnej wymienia kategorie osób uprawnionych do wypłaty niezrealizowanego świadczenia.

Osoby z kategorii drugiej będą miały prawo do świadczenia niezrealizowanego, o ile nie ma osób uprawnionych z kategorii pierwszej. Podobnie osoby z kategorii trzeciej będą miały takie prawo, jeśli nie ma osób z kategorii pierwszej i drugiej.

W przedmiotowej sprawie ustalono, że brak jest osób z pierwszej i drugiej kategorii.

Świadczenie należne po zmarłym uprawnionym do emerytury/renty wypłaca się innemu członkowi rodziny (kategoria trzecia) tylko wtedy, gdy spełnia on warunki do uzyskania renty rodzinnej lub gdy zmarły pozostawał na utrzymaniu członka rodziny.

Wobec tego należało rozważyć, czy odwołująca jest „innym członkiem rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na którego utrzymaniu pozostawała ta osoba”.

Niespornym jest, że wnioskodawczyni była matką zmarłego. Bezspornym pozostaje również, że nie jest ona uprawniona do renty rodzinnej po zmarłym R. B..

Zatem, aby móc mówić o jej prawie do wypłaty niezrealizowanego świadczenia, konieczne było wykazanie przez nią, że zmarły R. B. pozostawał na jej utrzymaniu. Tymczasem w odwołaniu od zaskarżonej decyzji wnioskodawczyni A. B. dowodziła, że to ona pozostawała na utrzymaniu zmarłego, a nie odwrotnie.

Co istotne, R. B. otrzymywał świadczenie w znacznie wyższej wysokości, aniżeli odwołująca. Zmarły uprawniony był do świadczenia w kwocie, która pozwalała mu na pokrycie kosztów utrzymania, jego sytuacja finansowa pozwalała mu na własne utrzymanie.

W świetle powyższego brak było podstaw, aby uznać, że zmarły świadczeniobiorca pozostawał na utrzymaniu wnioskodawczyni.

Mając to wszystko na uwadze, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., sąd I instancji oddalił odwołanie.

Wyrok ten, w całości, apelacją zaskarżyła odwołująca A. B. zarzucając naruszenie art. 136 ust. 1 ustawy emerytalnej oraz art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną a nie szczegółową ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego i uznanie, że A. B. nie nabyła prawa do renty rodzinnej.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o:

1. dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów z akt sprawy toczącej się przed Sądem Okręgowym w Zielonej Górze sygnatura akt IV U 89/22 oraz zwrócenie się do sądu w Zielonej Górze o przekazanie akt sprawy, albowiem Sąd Okręgowy w Zielonej Górze na rozprawie 23.05.2022 r. rozpoznał sprawę i przyznał na podstawie zebranych dowodów i zeznań świadków prawo do renty rodzinnej A. B.,

2. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyznanie A. B. prawa do renty rodzinnej ewentualnie na wypadek gdyby wyrok w sprawie nie uprawomocnił się zawieszenie niniejszego postępowania do czasu rozstrzygnięcia sprawy.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja okazała się bezzasadna, ponieważ, w ostatecznym rozrachunku, za chybione należało uznać podniesione w niej zarzuty.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, sąd I Instancji przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe, a zebrany materiał poddał wszechstronnej ocenie z zachowaniem granic swobodnej oceny dowodów przewidzianej przez art. 233 § 1 k.p.c. Na tej podstawie Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne, które tutejszy sąd w pełni podziela i przyjmuje za własne bez potrzeby ponownego ich przytaczania.

Zgodnie z treścią art. 136 ust. 1 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych tj. z dnia 28 stycznia 2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 504.) w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku - małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku - innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba.

Niezasadny okazał się zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.. Zgodnie z jego treścią sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału.

W wyroku Sądu Najwyższego z 27 września 2002 roku w sprawie IV CKN 1316/00 wskazano, że ocena wiarygodności i mocy dowodów przeprowadzonych w danej sprawie wyraża istotę sądenia w części dotyczącej ustalenia faktów, tj. rozstrzygnięcia spornych kwestii na podstawie własnego przekonania sędziego powziętego w wyniku bezpośredniego zetknięcia się z dowodami. Powinna odpowiadać regułom logicznego myślenia wyrażającym formalne schematy

powiązań między podstawami wnioskowania i wnioskami oraz uwzględniać zasady doświadczenia życiowego będące wyznacznikiem granic dopuszczalnych wniosków i stopnia prawdopodobieństwa ich przydatności w konkretnej sytuacji.

Jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadził wnioski logicznie poprawne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego, to taka ocena dowodów nie narusza zasady swobodnej oceny dowodów przewidzianej w art. 233 k.p.c., choćby dowiedzione zostało, że z tego samego materiału dałoby się wysnuć również logiczne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego wnioski odmienne.

Tylko w przypadku wykazania, że brak jest powiązania, w świetle kryteriów wyżej wzmiankowanych, przyjętych wniosków z zebrany materiał dowodowy, możliwe jest skuteczne podważenie oceny dowodów dokonanej przez sąd; nie jest tu wystarczająca sama polemika naprowadzająca wnioski odmienne, lecz wymagane jest wskazanie, w czym wyraża się brak logiki lub uchybienie regułom doświadczenia życiowego w przyjęciu wniosków kwestionowanych.

W postanowieniu z 2 grudnia 1999 roku w sprawie III CKN 122/99 Sąd Najwyższy uznał, że sąd orzekający nie przekracza granic swobodnej oceny dowodów, gdy jego przekonanie odnośnie mocy poszczególnych dowodów i ich znaczenia dla sprawy oparte zostało na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego, przy uwzględnieniu zasad doświadczenia życiowego i pozostaje w zgodzie z zasadami logicznego wnioskowania.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, sąd I instancji przeprowadził w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe w sposób staranny, nieuchybny zasadzie swobodnej oceny dowodów wyrażonej w art. 233 § 1 k.p.c. Zgromadzone dowody Sąd Okręgowy ocenił wszechstronnie, tj. wiarygodność i moc poszczególnych dowodów oceniona została w odniesieniu do całokształtu pozostałych dowodów. Sąd I instancji dokonał ustalenia wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia w sprawie i Sąd Apelacyjny podstawę faktyczną wyroku w pełni aprobuje.

Sąd Apelacyjny stwierdza, że odwołująca, jako matka zmarłego R. B., byłaby uprawniona do niezrealizowanego świadczenia tylko w razie wykazania, że jest uprawniona do renty rodzinnej po synu albo, że jej syn pozostawał na jej utrzymaniu.

Słusznie uznał Sąd Okręgowy, że R. B. nie pozostawał na utrzymaniu matki A. B.. R. B. uprawniony był do emerytury w kwocie wyższej niż renta rodzinna po zmarłym mężu przysługująca matce, a jego sytuacja finansowa pozwalała mu na pokrycie kosztów własnego utrzymania. Sama A. B. wskazywała zresztą w odwołaniu, że to ona pozostawała na utrzymaniu zmarłego syna R. B., a nie odwrotnie.

W tej sytuacji pozostawała jedynie kwestia prawa do renty rodzinnej jako podstawa do uzyskania dochodzonego w niniejszym postępowaniu świadczenia.

Faktem jest, że odwołująca wyrokiem Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 23.05.2022r. w sprawie sygn. akt IV U 89/22 uzyskała prawo do renty rodzinnej po R. B.. Ponieważ organ rentowy złożył apelację od tego wyroku, sąd wyrokujący w niniejszej sprawie wstrzymał się z rozstrzygnięciem do czasu rozpoznania tejże apelacji.

Niestety, wynik tamtego postępowania okazał się niekorzystny dla odwołującej, ponieważ prawomocnym wyrokiem z dnia 19 stycznia 2023r. Sąd Apelacyjny w Poznaniu, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie A. B. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. o rentę rodzinną po zmarłym R. B., zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 23 maja 2022r. sygn. akt: IV U 89/22 i oddalił odwołanie. Sąd ten przesądził zatem prawomocnie, że odwołująca nie jest uprawniona do renty rodzinnej po zmarłym synu R. B..

W tym stanie rzeczy odwołująca nie spełnia przesłanek wymaganych do wypłaty na jej rzecz niezrealizowanego świadczenia po zmarłym synu R. B..

Wobec uznania, że zarzuty apelacyjne były bezzasadne oraz mając na uwadze powyższe ustalenia faktyczne i rozważania prawne - na podstawie art.385 k.p.c. – należało orzec o oddaleniu złożonej w niniejszej sprawie apelacji.

sędzia Roman Walewski